

О л н д к ү н д т ä

Олна кeргин тoлä, äмтнä амгьул-
нъгин тoлä зoвoвчн ямаран гундл
бäädв. Күн орчлнэгд үүддж-тöрдж
гархларн керг күцäхин тoлä үүддж-
тöрдмн. Ганцхн äмнәнн аргьин биш,
олна джиргьлин тoлä ноолдх кергтä.
Äмтн сән бäähлä чи чигн джиргьхч,
терүг мартхла ик эндү болхмн.
Күн ганцарн джиргьшго. Нег-негн-
дән дөнъ-нөкд болад, кергиг де-
мәр күцäхлä, тегäd оч оln äмтнä
күчнä нилчн медгдхмн.

Джиргьл-бäädл гисн — ним учр-
зöвтäгьинь Антонина Николаевна
лавта меднä.

Кедж-күцäдж йовх кöдлмш, керг-
үүл, эвтән орад, аль сансар күцäг-
дäд йовхла, — тер, күүнд ах кишг.
Эврәнн эв-аргьан, күчн-чидлән
олна тoлä öгäd, түүгән күүнд ачта-
туста юм күцäсэн тоолхла, түүнäs
ханлтта, түүнäs байрта йовдл йир
бäähий? Күүнд ач-тус күргнä гисн,
йир буйта йовдл биший?

-1952 джил. Хальмгин öргн тег.
Хаврин сармуд. Энъ-шадж уга тее-
гнъ көк ногъагьар кеерчкен цагнъ.
Сервкгсн салькни аюгьар шавшгсн
бамö улан цецгäсн нäähлднä. Ке-
зәнък оln толгьасн үзгднä. кү-
ридж хамрмуднъ уняртна.

Антонина Николаевна, урднъ Смо-
ленск областьд сургьуль сурчасн,
түүнä хöбннъ, анъгин арсиг эд-
бод келгьиг дасхлгьна Московск
институтд сурчасн, ода эн теегүр
ирчкен, эннъ йир öвәрц, онъгдан
юмн болдж тоолгдв.

Ур Понамарева, Смоленск об-
ластин, Масальск района Март-
сяовка гидг селänd 1928 джил,
кöдлмшч күүнä öрк-бүлд тöрдж
гарсмн. Тер эврәнн селändән Анто-
нина Николаевна 1947 джил арвдгч
классе төксäчкäд, тер джилдән Моск-
ва балгэс орад, сургьульд одла.
Анъгин арсиг эд-бод келгьиг дасхл-
гьна Московск институт 1952 джил
төксäчкäд, Антонина Николаевна,
түрүн болдж, Целинн района «Пру-
довый» совхоз тал зоотехник бо-
лдж ирлä.

Түүнäs нааран удач цаг болад
уга. Зургьахи джил болв. Болв зуг,
Антонина Николаевнад эн джил-
мүд кезäд чигн мартгдшго джилмүд
болв. Бийиннъ тускар Антонина
Николаевна иигдж келнä:

— Эн элвг, ода энъкр, гарлцен,
гол зүркнлäm äдл болдж одсн, Халь-
мгин теегүр, 1952 джил, түрүн
болдж ирхдән, институт төгсäсн, 24-
хн наста, баахн күүкн билäv.

Хальмгин теегт мини джиргьлм,
тävсн хұвм бääh гидж би тоолдж йо-
всн уга билäv.

Түрүн эклäд кöдлхлärн нам юонас
авн эклән меддж ядад, эмäггäд,
ичäд, күүнд үлү үг келчквзäv гиггäд
кү öблүлäd, гундаггäд орквзав ги-
ггäд данъгинд цеерлäd йовдг билäv.

Äмтн цугьар иим, нанла äдл бол-
хмö, аль би ганцарн иим хäрг болх-
мö—гидж би тиигхд сандг билäv.

Ики хöбннъ, невчк медäрчкäд, кöд-
лмштән иджлädäвчкäд, тоолад сан-
хинь, эклäд кöдлхлärн, äмтн цугьар

гилтä тним болдж бäädж.

Бән-бäädж, кöдлмштән иджлädäв,
тахшад, äмтнлä таньлädäв. цаадк-наа-
джинь тоолдж болад ирүв.

Нанас урд эн совхозд зоотехник
болдж Александр Никитин гиггäд нег
баахн көвүн бäädж. Саша Элстд сур-
гьулян төгсäсмн. Совхозд, ганцарлад
эн зöвәр уудьжäсн онъгтä. Иг
ирхлä, мел эгчән ирсн мет байрлад
одв. Удл уга бидн хоорндан йир öбр-
хн танъгьргуд, иньгүд болвдн. Таньл-
дäд, иджлädäв, зöвәр цаг бäächкнä
хöбн, бидн гер-мал болх зöвтä бoвдн.

Зöв медсн иньг гидгтн басл цецү
юмн. Саша сäähн занъгта, öрк-бүл-
дән энъкр күн. Зуг даарсн-кöрснä
учрар Саша ода му гемтä болдж одв.
Садв гемтä. Ш-ч группин инвәлид,
йир кинән хäläмдж кергтä, нанас
нань седклән тävдж хäläдг күн уга.
Газр deer ганцхн хäläсн иньгнъ би
болджанав.

Нег бичкн көвүтävдн, гунта, ода
чигн йир бичкн, залум тним, бийм
ганцв, кöдлмшм йир ик дааврта.

Цуг эн тоотан келхлärн, Анто-
нина Николаевнан дунь джöблädäв од-
на, зäрддән нам нүлмсн гарг цигн
одм онъгтä.

Совхозиннъ кöдлчир дундан Анто-
нина Николаевна наснъ багъ болв
чигн, йир күндтä, тоомерта күн. Эдн
дундан, советск äмтс дундан эв ган-
цардшго. Түрү цагт советск äмтс мег-
негән хайдмн биш. Ганцардулшго.

Антонина Николаевнан залу
джил болгьн, шанъгьа мөнъгär эм-
нүллгьнд йовулгднä, бичкн көвүнъ
детсадт орна. Антонина Николаевнад
иньгүд оln. Äл-хоша бääh улснъ эн-
үг мартцхахш, седкл-ухагьинь тевч-
нä, зовлян-джиргьлинъ хуваццхана.

Антонина Николаевна үнн чик
седклтä. йоста советск патриотк,
эврәнн кергән медг, гүн медрлтä,
кедж күцäдж йовх кöдлмштән гол
зүркән öгчäх специалист.

Кöдлмш гидгтн амр юмн биш. Мел
ганцхн джалв авхин тoлä кегдджähш.
Түүнä унъ-утхинь, цаадк-наадкинъ
эс медхлä йир хату. Антонина Нико-
лаевна тиигдж цаадк-наадкинъ тоо-
лдж медл уга кöдлдж чаддго күн.

Хальмгин у теегär, хаврин хар
салькнд, зунн цунцг халунд, нам-
рин хур-чинглä, үвлин цасн-шуургь-
нла, зогсн уга гилтä малмуд төгäläd,
амрсн сән нөр уга, цагларн амрл уга.
амрсн сән хот уга йовдгинь тоолхла,
Антонина Николаевнан седк-ухаг
меддж болхмн.

Кöдлмш гиггäд келчкхлä тогтндж
бäädж чаддго күн. Тедү дүнъгä кöд-
лмштән шилтнъгьү.

Антонина Николаевна 1954 джил-
äс нааран ода күртл, Приютненск
района, 4-ч номертä совхозин 5-ч
фермд зоотехник болдж кöдлджәнä.

Сунъгьврин 22-ч номертä Перво-
майск округар, 4-ч номертä совхозин
кöдлмшчирин болн үүлд церглäчнрин
коллектив, оlnä öмн нерән гуташго,
күүнä иткл бärдж чадх күн гидж
Антонина Николаевна Понамареваг
Хальмг АССР-н Деед Советин депу-
татнрин кандидатд заадж темдглсмн.

Р. ГАЛЬПЕРИНА.